

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 19. janvārī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 226/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma (turpmāk – Likums) 13. panta pirmās daļas 11. punktu un 21. pantu, Ministru kabineta 2007. gada 27. novembra noteikumu Nr. 800 “Izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 800) 4. pielikumu “Priekšmeti un pārtikas produkti, kurus apcietinātajam ir tiesības glabāt”, Ministru kabineta 2006. gada 30. maija noteikumu Nr. 423 “Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 423) 11. pielikumu “Priekšmeti, kurus atļauts nodot sūtījumos un pienesumos” un Ministru kabineta 2025. gada 26. augusta noteikumu Nr. 523 “Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 523) 5. pielikumu “Priekšmeti, kurus atļauts nodot sūtījumos un pienesumos” (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par nepilnīgu, diskriminējošu un cilvēka tiesības pārkāpjošu;

1.2. uzdot likumdevējam pilnveidot Likuma 13. un 13.¹ pantu, precizējot šajās tiesību normās ietverto jēdzienu “ilgstoši neapmeklē”;

1.3. uzdot [..] cietuma darbiniekiem neiznīcināt Pieteikuma iesniedzējam nosūtīto sporta somu;

1.4. piešķirt morālā kaitējuma kompensāciju.

2. Likuma 13. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka apcietinātajam ir tiesības glabāt pie sevis individuālai lietošanai atļautās mantas, komersanta izveidotā pastāvīgā tirdzniecības vietā izmeklēšanas cietuma teritorijā iegādātos pārtikas produktus, saņemt ar sūtījumiem un pienesumiem nepārtikas preces izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumos paredzētajā kārtībā un daudzumā.

Likuma 21. pants paredz, ka: “(1) Apcietinātajam ir atļauts ar sūtījumiem un pienesumiem saņemt tikai nepārtikas preces. Lai novērstu ieslodzījuma vietu vai sabiedrības drošības apdraudējumu, kā arī neatļautu priekšmetu vai vielu nodošanu apcietinātajiem, izmeklēšanas cietuma darbinieki pārbauda sūtījumu un pienesumu saturu.

(2) Sūtījumu vai pienesumu pieņemšanas un izsniegšanas kārtību, kā arī to priekšmetu sarakstu un daudzumu, kurus atļauts saņemt ar sūtījumiem un pienesumiem, nosaka izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumi.

(3) Izmeklēšanas cietuma priekšnieka lēmums par atteikšanos pieņemt priekšmetus, kurus izmeklēšanas cietumā nav atļauts saņemt ar sūtījumiem un pienesumiem, nav apstrīdams un pārsūdzams.”

Savukārt Noteikumu Nr. 800 4. pielikums nosaka tos priekšmetus un pārtikas produktus, kurus apcietinātajam ir tiesības glabāt. Noteikumu Nr. 423 11. pielikums (spēkā līdz 2025. gada 27. augustam) un Noteikumu Nr. 523 5. pielikums (spēkā no 2025. gada 28. augusta) uzskaita priekšmetus, kurus atļauts nodot sūtījumos un pienesumos.

3. Satversmes tiesas kompetence ir noteikta Satversmes 85. pantā, kā arī Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pantā. Personas pieteikumam jāatbilst gan vispārējām pieteikuma prasībām, kas iekļautas Satversmes tiesas likuma 18. pantā, gan šā likuma 19.² pantā noteiktajām prasībām. Iepriekš minētajās tiesību normās ir atspoguļots pieteikuma princips, atbilstoši kuram Satversmes tiesa lemj par lietas ierosināšanu tikai tad, ja pieteikums atbilst visām likuma prasībām. No minētajām tiesību normām, jo īpaši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punkta, izriet, ka pieteikumā ir jānorāda Satversmes tiesai piekritīgs prasījums. Tas nozīmē,

ka pieteikuma iesniedzējam ir jānorāda gan konkrēta tiesību norma, kuras atbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai Satversmes tiesai būtu jāvērtē, gan arī augstāka juridiska spēka tiesību norma.

3.1. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam un 3. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu un Ministru kabineta noteikumu atbilstību Latvijas Republikas Satversmei (turpmāk – Satversme). Tādējādi vispārīgi šā lēmuma 1.1. punktā norādītais prasījums izvērtēt apstrīdēto normu satversmību ir piekritīgs Satversmes tiesai. Tomēr pieteikumā nav norādīta augstāka juridiska spēka tiesību norma, atbilstība kurai Satversmes tiesai būtu jāvērtē. Kolēģija to arī nevar izsecināt, saprātīgi interpretējot pieteikumu.

Tādējādi pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas 18. panta pirmās daļas 5. punkta prasībām.

3.2. Satversmes tiesas likuma 16. pants neparedz Satversmes tiesas kompetenci uzdot likumdevējam pilnveidot Likuma 13. un 13.¹ pantu, precizējot jēdzienu “ilgstoši neapmeklē”, uzdot [..] cietuma darbiniekiem neiznīcināt Pieteikuma iesniedzējam nosūtīto sporta somu, kā arī piešķirt morālā kaitējuma kompensāciju. Tādējādi šā lēmuma 1.2.–1.4. punktā norādītie prasījumi nav piekritīgi Satversmes tiesai.

4. Papildus kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību, ka atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot. Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma personai aizskar šīs Satversmē ietvertās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*).

No Pieteikuma iesniedzējam adresēta sūtījuma tika izņemta plecu soma un sporta soma, jo minētos priekšmetus nav atļauts saņemt sūtījumos un pienesumos, kā arī glabāt apcietinājuma vietā. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apcietinājuma vietās nav vienveidīgas prakses attiecībā par somu saņemšanu un glabāšanu, proti, citiem apcietinātajiem šādas somas esot, kā arī tās nav iekļautas aizliegto priekšmetu sarakstā.

Tāpat Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apcietinājuma vietās nav vienveidīgas prakses arī attiecībā uz iespēju satikties ar personu, kura nav apcietinātā

radnieks, laulātais vai ar kuru apcietinātajam nav bijusi kopīga saimniecība vai nav kopīga bērns. Likuma 13.¹ panta ceturtnā daļa šādu satikšanos ar izmeklēšanas cietuma priekšnieka atļauju paredz, tostarp, ja apcietināto ilgstoši neviens neapmeklē, tomēr likumā nav konkretizēts šā jēdziena saturs, tādējādi pieļaujot patvaļīgu tā interpretāciju. Pieteikuma iesniedzējs vairākkārt vērsās pie izmeklēšanas cietuma priekšnieka, lūdzot atļauju satikties ar personu, kura nav apcietinātā radnieks, laulātais vai ar kuru apcietinātajam nav bijusi kopīga saimniecība vai nav kopīga bērns, taču saņēma atteikumus, jo šāda tikšanās var tikt atļauta tikai tad, ja apcietināto neviens neapmeklē vismaz trīs mēnešus. Tādējādi pieteikumā norādītie apsvērumi pēc būtības attiecas uz apstrīdēto normu piemērošanu un interpretāciju. Tomēr Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2022. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2021-23-01 14.1. punktu*).

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 226/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa